

Jac. Jensen: Den af mig tilligemed flere ærede Folkethingsmænd indbragte, af det høje Thing billigede og nu paa Dagsordenen værende Forespørgsel til den høitagtede Cultusminister betræffende Skolemultiplicsystemet for Landcommunernes Vedkommende skal jeg tillade mig kortelig at begrunde, idet jeg med den høitærede Formands Tilladelse skal begynde med at oplæse de herhen hørende Bestemmelser i § 17 i Anordningen af 29de Juli 1814 for Landet. De lyde saaledes: „De Forældre, Børgere eller Huusbønder, som besvaret“ — det vil sige, uagtet de fra Prædikestolen ere advarede af Præsten til at holde deres Børn og Tjende til stadig Skolegang — „uden bevislig gyldig Grund, holde deres Børn eller Tjende fra Skolen, skal, efter Skolecommissionens Sigelse, bøde 3 Rbst. S. V. første Gang for hver Dag, Børnet eller Tjendet er udeblevet; men vedblive de saadan Overhørigbed, da skal Bøderne, for gjentagne Forsømmelser, forhøies af Commissionen til 6, 12 og 24 Rbst. S. V. daglig for hvert Børn, som er holdt fra Skolen. Som gyldige Grunde for Udeblivelse fra Skolen antages Sygdom, haardt Veir og ufremkommelige Veie. Dem, som ei formaae at betale Multiplicterne, foranstalter Amtmanden, efter Commissionens Anmeldelse derom, straffede paa Kroppen efter Forordning af 6te December 1743, første og anden Gang med Fængsel paa Vand og Brød og for østere gjentagen Forseelse med Tvangsarbejde.“ Det er hovedsagelig disse Bestemmelser, der ligge til Grund for det nuværende Skolemultiplicsystem paa Landet. — Jeg troer, at man maa forudsætte, for overhovedet at kunne begribe et Skolemultiplicsystem, at det hidrører fra en Tid, da det ikke alene har stortet Landalmuen paa borgerlig Frihed, men ogsaa paa Ehn paa det, som tjente til dens eget sande Vels Fremme, paa Kundskab og gavnlig Viden. Kun under denne Forudsætning kan man billige, at Lovgiveren har givet saa vidtgaaende Straffebestemmelser for Udeblivelse fra Skolen, ja endog anerkjende hans gode og kjærlige Hensigt dermed, navnlig naar han, idet han paanødte sit Folk Kundskab, tillige søgte at bibringe det Erkjendelsen af dennes Betydning og Værd. Men i de cirka 54 Aar, som ere

henrundne, siden denne Lov emanerede, er saa Mængde og Meget forandret. Souverainiteten er vægen for en indskrænket monarchist Regjeringsform, der er givet Folket Frihed og en udstrakt Frihed, der har medført, at en meget vidtgaaende Selskabsfrihed nu er det overdragen, og dersom nu Folket ved at røgte det Høvet, og dersom nu Folket ved at røgte det Høvet, som allerede er det givet, og som fremtidig vil gives det i større Udstrækning, har viist Modenhed og Dygtighed, saa forekommer det mig netop, at den Forudsætning, man maatte opstille for at kunne forstaae et Multiplicsystems Tilblivelse, slet ikke mere er tilstede. — Den høitærede Cultusminister har for nogle Dage siden lagt os alvorlig paa Sinde Betydningen af det 4de Bud i vort Forhold til Hans Majestæt Kongen; jeg vilde ønske, at den høitærede Cultusminister vilde hævde Betydningen af dette Bud i Regjeringens Forhold ligeoverfor de enkelte Familiefædre, saa vilde Regjeringen neppe tage Magten fra Faderen over Børnet, i den Forstand, som den nu gjør, den vilde neppe paatage sig det Ansvar at vise Børnet, at ikke dets Fader raader over, hvor det skal være, og hvad det skal tage sig for. Den høitærede Cultusminister stillede ved Siden af denne Betragtning en anden, nemlig den, at der, hvor et særdeles vigtigt Valg skulde foretages, handlede man neppe forsvarligt ved at lade Mange fuldbyrde det; thi blev Udsaldet slet, vilde Ingen gjælde som Ansvarhavende; Ansvaaret vilde kun faae Betydning i Forhold til, som man overdrog det, enten til Enkelte eller allerhelst til en Æneste. Nu synes det mig dog, at det var en ganske naturlig Ting, om man vilde overdrage Ansvaaret for Familiefædrenes Børn til Familiefædrene selv, da maatte disse jo ubelukkende føle Vægten af dette Ansvar. Nu kunde de, forudsat, at man kunde tænke sig Fædre, der vare ligegyldige — jeg troer ikke, at de eksistere i synderligt Antal, i alt Fald indenfor Danmarks Grændser — men forudsat, at man kunde tænke sig dette, saa maatte de jo kunne søge en Undskyldning for Børnenes mindre gode Uddannelse deri, at Regjeringen har paataget sig hele Ansvaaret. Den siger jo: I forstaae Ser jo ikke paa den Tid, da Eders Børn skulle begynde deres Underviisning, eller det Omfang,